

SOSYAL HİZMET UZMANLARININ KANITA DAYALI UYGULAMALARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

EXAMINING THE EVIDENCE-BASED PRACTICES OF SOCIAL WORKERS ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

Murat ÇAY¹

1. Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, muratcay@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4659-4687>

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
11.04.2021 04.11.2021

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
29.10.2021 10.29.2021

DOI
<https://doi.org/10.30798/makuiibf.913517>

* Bu çalışma "Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kanıta Dayalı Uygulama Bilgi, Tutum ve Kullanımının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli doktora tezinin bir bölümünden oluşmaktadır.

Öz

Bu araştırma Türkiye’de sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının kanıta dayalı uygulamalarını çeşitli değişkenlere göre inceleme amacını taşımaktadır. Araştırma nicel, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 303 sosyal hizmet uzmanı katılmıştır. Demografik ve konuyla ilişkili soruların yer aldığı soru formu, 28 maddeden oluşan Kanıta Dayalı Uygulama Ölçeği (KDUÖ) veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analizler neticesinde katılımcıların KDUÖ’den aldığı puan ortalaması cinsiyete, medeni duruma, eğitim durumuna, lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders alınıp alınmadığına göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Bununla birlikte katılımcıların KDUÖ’den aldığı puan ortalaması bilimsel dergileri takip etme sıklığına, mesleki araştırmaları ve gelişmeleri takip etme sıklığına, teknolojiyi kullanma beceri düzeyine, mesleğini sevmeye derecesine, daha önce bir bilimsel araştırma yapıp yapmamasına, daha önce mesleki gelişim için özel (ücretli) bir eğitim alıp almamasına ve süpervizyonu gerekli görüp görmemesine göre anlamlı bir derecede farklılaşmaktadır. Araştırma neticesinde elde edilen bulguların sosyal hizmet örneklemine kanıta dayalı uygulamanın daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanıta Dayalı Uygulama, Sosyal Hizmet Uzmanları, Araştırma.

Abstract

The purpose of this research is to examine social workers working in the health field in Turkey, regard to several variables of evidence-based practice. The research was carried out in quantitative, screening model. 303 social workers participated in the research. Demographic information questionnaire, the questionnaire containing various questions related to the evidence-based practice and the Evidence-Based Practice Scale consisting of 28 items were used as data collection tools. As a result of the analyzes carried out, the average score obtained by the participants from the Evidence-Based Practice Scale does not differ significantly according to gender, marital status, educational status and whether a course about evidence based practice was taken during undergraduate education. However, the average score obtained from the evidence-based practice scale varies according to the frequency of the participants to follow scientific journals, frequency of following professional research and developments, skill level of using technology. And the average scores obtained from the evidence-based practice scale differ according to the degree of liking the profession, whether or not a scientific research has been conducted before, whether a special (paid) training for professional development has been received before. It is predicted that the findings obtained as a result of the research will provide a better understanding of the evidence-based practice in the social work sample.

Keywords: Evidence-Based Practice, Social Workers, Research.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The main purpose of the study is to understand the evidence-based practices of social workers working in the field of health and examine the variables that affect evidence-based practices.

Research Questions

In Turkey, how is evidence-based practices of social workers working in the field of health according to some variable changing? An answer is sought for the question of how variables thought to be related to demographic and evidence-based practice change evidence-based practices.

Literature Review

Evidence-Based Practice, which aims to integrate research and practice, has started to take its place in social work as well as in health sciences (Polat, 2007). EBP plays a facilitating role in internalizing the information and putting it into practice. Adoption of the EBP makes it easier to become more qualified professional and scientist by increasing occupational intervention skills. Adoption of the EBP makes it easier to become more qualified professional and scientist by increasing occupational intervention skills (Adıgüzel, 2016). EBP is very important for social workers to develop effective practice (Beydili Gürbüz et al., 2017). The use of the EBP for the social work profession is an essential component of ethical practices defined by the National Association of Social Workers (NASW) (Teater and Chonody, 2018). Also, The World Health Organization (WHO) emphasizes that health and social work should be based on the best research evidence (Trewick et al., 2013). EBP includes a number of requirements such as critical thinking, quality decision-making, integration between theory and practice, seeking and finding evidence for practice (AbuRuz et al., 2017). In social work education, the ability to produce and use scientific knowledge should be taught as it allows access to research. (Krysik and Finn, 2015).

Methodology

303 social workers who have been working in the field of health for at least one year participated in the study. The research was carried out in quantitative, screening model. The questionnaire including demographic questions and related questions, and the Evidence-Based Practice Scale consisting of 28 items were used as data collection tools. The data obtained were analyzed with IBM SPSS 25 program. The findings obtained with the independent sample t test and one-way Anova tests and Pearson Correlation Analysis were discussed in the light of the information in the literature.

Results and Conclusions

As a result of the research, the average score of the participants from Evidence-Based Practice Scale does not differ significantly according to gender, marital status, educational status and whether they took a course about evidence-based practice during undergraduate education. The mean scores of the participants on the Evidence-Based Practice Scale differ according to the following: frequency of following scientific journals, frequency of following professional researches and developments, skill

level of using technology, degree of liking the profession. The findings reveal that individuals' interests in research and professional developments are effective in adopting and implementation of evidence-based practices, and point to the importance of technology use skill level. The findings obtained point to important points in evidence-based practice in terms of social work profession and discipline.

1. GİRİŞ

Sosyal hizmette uygulama ve bilim birbirini tamamlayarak yakın olmak zorundadır. Sosyal hizmetin etik değerleri de bu duruma özellikle vurgu yapmaktadır. Amerikan Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (NASW) tarafından oluşturulan etik kurallar, araştırmannın bir sosyal hizmet uzmanının mesleki sorumlulukları arasında olduğunu belirtmekte ve sosyal hizmet uzmanlarının, politika ve programların uygulanmasını izlemesi ve değerlendirmesini, yeni bilgilerin geçerliliğini sorgulamasını ve mesleki uygulamalarda araştırma bulgularını ve sonuçlarını kullanması gerektiğinin altını çizmektedir (Erbay, 2017). Sosyal hizmet mesleği içinde kanıta dayalı uygulamanın kullanılması, Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (NASW) tarafından tanımlanan etik uygulamanın temel bir bileşeni olarak da karşımızda durmaktadır (Teater ve Chonody, 2018).

Araştırma ve uygulamayı bütünleştirmeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkan Kanıta Dayalı Uygulama (KDU) sağlık bilimlerinde olduğu gibi sosyal hizmette de yerini almaya başlamıştır (Polat, 2007; Adams vd., 2009). Sosyal hizmette, KDU ve önemi ile ilgili tartışmalar neredeyse mesleğin kendisi kadar eski olduğu belirtilebilir. Gönüllülerin girişimleriyle başlayan ve insan odaklı bir yaklaşımla değişim yaratma amacıyla olan, bireylerin ve toplumların ihtiyaçlarının karşılanmasının hukuksal zeminde devletler için bir sorumluluk olduğunu benimseyerek kendini gösteren sosyal hizmet için bir bilim mi yoksa bir meslek mi olduğuna ilişkin tartışmalar sosyal hizmetin ortaya çıkışı kadar eskidir (Karger, 1983; Flexner, 2001; Pease, 2009; Adıgüzel, 2016). 20. yüzyılın başından itibaren, sosyal hizmet, kanıtlarla desteklenerek gelişimini sürdüren bir bilim dalı ve meslektir. Çeşitli grupların yaşadığı sosyal sorunlar hakkında bilgi toplanması, bireysel davranışlar ve bu davranışların bireyin sosyal davranışları ve yaşam koşullarına etkisinin bilimsel olarak incelenmesi mesleğin en önemli unsurları arasında olmuştur (Tuncay, 2016). Sosyal hizmetin meslek olarak ortaya çıkmasında gönüllü olarak yürütülen faaliyetlerin mesleki bir temele dayandırma isteği yer almaktadır. Daha önce gönüllülerin yürüttüğü faaliyetlerin daha etkin ve daha büyük kitlelere ulaşması amacıyla bilgidan ve bilimsel araştırmalardan yararlanılmaya başlandığı anlaşılmaktadır. İnsanlara yardım edecek, hizmet sunacak bireylerin eğitilmesiyle birlikte daha önceleri herkes tarafından yapılabileceği düşünülen uygulamaların mesleki ve bilimsel temele dayandırılması süreç içerisinde sosyal hizmet mesleğinin ve disiplininin ortaya çıkmasını sağladığı değerlendirilebilir. Dolayısıyla sosyal hizmeti ortaya çıkaran en önemli unsurun, esasen çeşitli yardım amacı taşıyan uygulamalarının bilimsel kanıtlara dayandırılması olduğu söylenilebilir. Kanıt ve kanıta dayalı mesleki uygulamalara bu açıdan bakıldığında, sosyal hizmet için vazgeçilmez bir öneme sahip olduğu değerlendirilmelidir.

KDU, bilgilerin içselleştirilerek uygulamaya aktarılması konusunda kolaylaştırıcı rol oynamaktadır (Gray ve Schubert, 2012). KDU'nun benimsenmesi mesleki müdahale becerisini arttırarak daha nitelikli meslek elemanı ve bilim insanı olmayı kolaylaştırmaktadır (McNeece ve Thyer, 2004; Adıgüzel, 2016). Günümüzde geçerli olan etkinlik ve etkililik gibi paradigmlar nedeniyle sosyal

hizmetin varlığını devam ettirebilmesi için kanıta dayalı, bilimsel yöntemlere uygun müdahale ve hizmet modelleri üretmesi ve uygulaması zorunludur (Zengin ve Çalış, 2017). Sosyal hizmet uzmanlarının etkili uygulamalar geliştirmesi açısından KDU oldukça önemlidir (Plath, 2006; Beydili Gürbüz vd., 2017).

Sosyal hizmet araştırmalarının ortaya konması kanıta dayalı bilginin üretilmesini olanaklı hale getirecektir (Beydili Gürbüz vd., 2017). KDU, araştırmaya ilişkin politikaların oluşturulmasında ve sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılmasında önemli bir noktadadır (Özkan ve Kılıç, 2013). Sağlık ve sosyal hizmetin en iyi araştırma kanıtlarına dayanması gerektiğini Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) de vurgulamaktadır (Trewick vd., 2013).

Sosyal hizmetin ne olduğu ve ne olması gerektiği; eğitim, uygulama ve araştırma açılarından üzerinde durulması gereken bir noktadır (Başer vd., 2014). Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminin daha iyi nasıl verilmesi gerektiği daima tartışılması gereken bir noktadır. Sosyal hizmet eğitiminde KDU’ya ilişkin tartışmalar nitelikli bir sosyal hizmet eğitimi için de gereklidir.

Araştırmanın temel amacı; Türkiye’de sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının kanıta dayalı uygulamasının konuyla ilişkili çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Sağlık kurumlarında yürütülen sosyal hizmet birçok yönden eşsizdir, bu nedenle bu ortamlardaki sosyal hizmet uygulamalarını araştırmak önemlidir (Udo vd., 2018). Bilim ve meslek olan sosyal hizmetin gelişebilmesi doğru bilginin elde edilmesi kadar bu bilginin nasıl kullanıldığına da bağlıdır. Artan sosyal sorunlara göre sosyal hizmet hızlı bir şekilde değişmek zorundadır. Nitelikli mesleki uygulama ve politikalar sosyal hizmetin çalışma alanındaki sorunların anlaşılmasında ve çözülmesinde etkilidir. Bunun sağlanabilmesi içinse doğru bilgiye erişim ve kanıta dayalı uygulamaların son derece büyük bir öneme sahip olduğu yadsınamaz bir gerçeklik temeline oturmaktadır. Tüm bunlar da göz önüne alındığında araştırma neticesinde elde edilen bilgi ve bulgular sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının KDU’ya yönelik bilgi, beceri ve tutumlarının daha iyi anlaşılmasını sağlayarak KDU’nun Türkiye’deki sosyal hizmet ve uygulamaları açısından tartışılmasını sağlayacaktır. Bu noktada araştırma ilk olma özelliğini taşımaktadır. Çalışma KDU’nun anlaşılmasını ve meslek elamanlarının kanıta dayalı uygulamalarının çeşitli değişkenlerden nasıl etkilendiğine ilişkin bilgiler sunması açısından önemlidir. Bu çalışma sosyal hizmet uzmanlarının kanıta dayalı uygulamalarını arttırması ile ilgili stratejilerin geliştirilmesine de önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel, tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama tipindeki araştırmalarda araştırmacı aynı sorulara alınan yanıtlar ile insanların bir konuya ilişkin nasıl bir tepki verdiğini öğrenme amacı taşımaktadır. Burada araştırmacı bir koşulu veya durumu değiştirmez. Araştırmacı yazılı bir anket formundan veya görüşmelerden faydalanabilir (Neuman, 2009).

2.2. Evren ve Örneklem

Türkiye’de sağlık alanında en az bir yıldır çalışan 303 sosyal hizmet uzmanı araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın evreniyle ilgili kesin sayısal bilgilere ulaşmak mümkün değildir. Alan yazında yer alan, Türkiye’de sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılan farklı çalışmalarda da evrene kesin bilgilere ulaşmak mümkün değildir (Doğan ve Purutçuoğlu, 2017; Kalaycı Kırlioğlu ve Kırlioğlu, 2021). Bununla birlikte Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği-SHUDER (2015)’e göre Türkiye’de ve Sağlık Bakanlığı’nda çalışan sosyal hizmet uzmanı sayıları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Türkiye’de Sosyal Hizmet Uzmanı Sayıları (SHUDER, 2015).

Açıklama	SHU Sayısı
Toplam Mezun Sayısı	6150
Kamu Kurumlarında Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanı (Sosyal Çalışmacı) Sayısı	4625
Sağlık Bakanlığı’nda Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanı (Sosyal Çalışmacı) Sayısı	938

Örneklemin yeterliliğini saptamak için örneklem büyüklüğü tablosundan yararlanılmıştır. Buna göre 1000 kişilik evrende %95 güven düzeyi için gerekli olan örneklem büyüklüğü 278 kişi olarak belirtilmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; Altunışık vd., 2007; Balcı, 2007; Neuman, 2009). Evrende görev yapan tüm SHU’lara ulaşılmasının mümkün olmaması ve zamanın sınırlı olması nedeniyle örneklem büyüklüğü tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Kolayda örnekleme, evrenden seçilecek örnek kesimin araştırmacı tarafından belirlendiği tesadüfi olmayan örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede veriler, kolay, hızlı ve ekonomik şekilde evrenden toplanır (Baştürk ve Taştepe, 2013; Haşiloğlu vd., 2015). Kurtuluş (2004) Türkiye’de yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunda (%90) kolayda örnekleme yöntemi kullanıldığını belirtmektedir. Yürütülen bu çalışmada zaman faktörü ve ulaşılabilecek sosyal hizmet uzmanı sayısı göz önünde tutularak kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının %46,9’u kadın, %53,1’i ise erkektir. Katılımcılara ait en küçük yaş 22, en büyük yaş ise 52 olup katılımcıların ve yaş ortalamaları 30,74±6,78’dir. Katılımcıların %50,8’i evli, %49,2’si bekar; %73’ü lisans, %27’si lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından araştırmanın amacına yönelik oluşturulan soru formu ve Kanıta Dayalı Uygulama Ölçeği (KDUÖ) veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Soru formunda çalışmada temel demografik bilgileri elde etme amacına yönelik 7, KDU ile ilişkili olduğu değerlendirilen ve katılımcıların 1 ile 4 arasında puanladıkları 11 ifade bulunmaktadır.

KDUÖ geçerlik ve güvenilirlik çalışması Çay ve Daşbaşı (2020) tarafından yapılmıştır. 28 madde bulunan ölçeğin gelecekte kullanım, tutum, bilgi, kişisel kullanım isminde dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten alınan toplam puanın artması sosyal hizmet uzmanlarının ortaya koyduğu kanıta dayalı uygulamanın arttığını göstermektedir. Ölçekte yer alan 1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8. ve 9. maddeler

gelecekte kullanım; 10.,11.,12.,13. ve 14. maddeler tutum; 15.,16.,17.,18. ve 19. maddeler bilgi; 20.,21.,22.,23.,24.,25.,26.,27. ve 28. maddeler kişisel kullanım alt boyutuna aittir. Ölçekte yer alan 10,11,12,13 ve 14. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,942 olup alt boyutlarına ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları 0,822 ile 0,956 arasında değişmektedir. Araştırmada veriler Google formlar aracılığı ile internet tabanlı olarak toplanmıştır. Veriler 01/06/2019 ile 01/09/2019 tarihleri arasında oluşturulan bağlantının ilgili sosyal hizmet uzmanlarına sosyal medya araçları aracılığıyla iletilmesi ile toplanmıştır. Araştırmada mükerrer katılım olmaması için, oluşturulan bağlantının iletildiği katılımcıların isim listesi ayrıca tutulmuştur.

2.4. Araştırmada Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler kontrol edilerek hatalı veri olmadığından emin olunmuştur. Verilerin normallik dağılımı testi yapılarak Skewness-Kurtosis değerlerinin -1 ile +1 arasında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Verilerin normal dağıldığı anlaşıldıktan sonra parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizi için IBM SPSS istatistik 25.0 programı kullanılmıştır. Veriler üzerinde tanımlayıcı istatistikler, korelasyon analizi, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır.

2.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının soruları doğru ve samimi bir şekilde cevaplandıkları varsayılmaktadır. Araştırmaya katılanların araştırmada yer alan maddeleri ve soruları doğru bir biçimde anladığı ve cevap verdiği düşünülerek değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

2.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın çalışma grubu 01/06/2019 ile 01/09/2019 tarihleri arasında çalışmaya gönüllü olarak katılan sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları ile sınırlıdır. Araştırmaya katılan katılımcıların, soruları ve ölçek maddelerini doğru bir şekilde anlayarak cevap verdiği varsayılmıştır. Kesitsel yürütülen bu araştırmada elde edilen verilerin süreç içerisinde nasıl değiştiği bilinmemektedir.

2.7. Etik İzni

Çalışmanın etik izni Selçuk Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar No: 2018/152) alınmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 2'de katılımcıların KDUÖ'den aldığı toplam puanların çeşitli gruplara göre farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem t testine dair sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların KDUÖ'den Aldığı Toplam Puanların Analizine İlişkin Bilgiler

		N	\bar{x}	σ	t	p
Biyolojik Cinsiyet	Erkek	161	116,09	22,65	-1,708	0,089
	Kadın	142	120,42	21,27		
Medeni Durum	Bekar	149	117,25	22,71	-0,677	0,499
	Evlü	154	118,97	21,49		
Eğitim Durumu	Lisans	221	117,69	20,84	-0,509	0,611
	Lisansüstü	82	119,28	25,22		
Lisans eğitiminiz sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders aldınız mı?	Evet	93	121,03	21,96	1,530	0,127
	Hayır	210	116,83	22,07		
Katılımcıların yaş ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplar	31 yaş altı	185	116,36	20,70	-1,743	0,082
	31 yaş ve üzeri	118	120,88	23,92		
Katılımcıların çalışma süresi ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplar	6 yıldan az	185	116,38	21,98	-1,721	0,086
	6 yıl ve üzeri	118	120,85	22,06		

Tablo 2'ye göre katılımcıların KDUÖ toplam puanı; cinsiyete, medeni duruma, eğitim durumuna (lisans, lisansüstü), lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders alıp almamaya, yaş ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplara ve çalışma süresi ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplara göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır ($p < 0,05$).

Tablo 3'te katılımcıların yaşları ile KDUÖ'den aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi ve yönünü saptamak amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Yaşları ile KDUÖ'den Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişki

Yaş	Gelecekte Kullanım		Tutum	Bilgi	Kişisel Kullanım	Toplam Puan
	r	p	0,118*	0,090	0,043	0,096
		0,195	0,041	0,116	0,452	0,095

* $p < 0,05$

Tablo 3'e göre çalışmaya katılanların yaşları ile KDUÖ gelecekte kullanım, bilgi, kişisel kullanım ve toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Araştırmaya katılanların yaşları ile KDUÖ tutum alt boyutu arasında anlamlı, pozitif, çok zayıf ($r = 0,118$) düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 4'te katılımcıların sağlık alanında çalıştıkları süre ile KDUÖ'den aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi ve yönünü saptamak amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Sağlık Alanında Çalıştıkları Süre ile KDUÖ'den Aldıkları Puan Arasındaki İlişki

İfade		Gelecekte Kullanım	Tutum	Bilgi	Kişisel Kullanım	Toplam Puan
Kaç yıldır sağlık alanında çalışıyorsunuz?	r	0,100	0,135*	0,104	0,093	0,131*
	p	0,083	0,018	0,070	0,106	0,022

* $p < 0,05$

Tablo 4'e göre çalışmaya katılanların sağlık alanlarında çalıştıkları süre ile KDUÖ gelecekte kullanım, bilgi, kişisel kullanım puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılanların sağlık alanında çalıştıkları süre ile KDUÖ tutum ve toplam puanları arasında anlamlı, çok zayıf ($r=0,135$; $r=0,131$) düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 5'te araştırmaya katılanların KDUÖ toplam puanlarının "Mesleki bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda en çok kimden/nereden destek alırsınız?" ifadesine verdikleri cevaplara göre farklılaşım farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların "Mesleki Bilgiye İhtiyaç Duyduğunuzda En Çok Kimden/Nereden Destek Alırsınız?" İfadesine Verdikleri Cevaplara Göre KDUÖ'den Aldığı Puanların Analizine İlişkin Bilgiler

Cevap	N	%	\bar{x}	σ	t	p	Farklılık*
1 Amirlerimden	2	0,7	128,50	9,19	2,289	0,046**	2>5
2 Bilimsel Dergilerden veya Makalelerden	54	17,8	126,81	20,08			
3 Diğer Arkadaşlarımdan	8	2,6	112,63	31,01			
4 İnternette	28	9,2	117,86	25,54			
5 Meslektaşlarımdan	208	68,6	116,07	21,45			
6 Üniversite Hocalarımdan	3	1,0	114,00	19,92			

*Tukey ** $p<0,05$

Tablo 5'e göre katılımcıların "Mesleki bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda en çok kimden/nereden destek alırsınız?" ifadesine verdiği cevaplara göre KDUÖ toplam puanının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. "Mesleki bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda en çok kimden/nereden destek alırsınız?" ifadesine verilen cevaplarda KDUÖ toplam puanında "Bilimsel Dergilerden veya Makalelerden" cevabını verenler "Meslektaşlarımdan" cevabını verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6'da araştırmaya katılanların çeşitli ifadelerine verdikleri cevaplara göre KDUÖ'den aldığı toplam puanların farklılaşım farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Çeşitli İfadelerine Verdikleri Cevaba Göre KDUÖ'den Aldığı Toplam Puanların Analizine İlişkin Bilgiler

İfade	Puan	N	\bar{x}	σ	F	p	Farklılık**
Bilimsel dergileri ne sıklıkla takip edersiniz?	1	45	111,20	25,19	6,588	0,000*	1<3
	2	152	116,04	19,87			1<4
	3	87	121,74	22,18			2<4
	4	19	134,63	21,41			
Mesleki araştırmaları ve gelişmeleri ne sıklıkla takip edersiniz?	1	11	101,18	24,98	9,357	0,000*	1<3
	2	87	111,41	21,49			1<4
	3	142	119,47	20,94			2<3
	4	63	127,30	20,81			2<4
Teknolojiyi kullanma beceri düzeyiniz nedir?	2	25	112,84	19,99	7,184	0,001*	2<4
	3	179	115,15	19,81			3<4
	4	99	124,83	24,97			
Mesleğinizi ne derece severek yapmaktasınız?	1	7	96,86	32,23	5,077	0,002*	1<4
	2	37	113,65	17,62			
	3	121	115,79	20,16			
	4	138	122,44	23,23			

* $p<0,01$ **Tukey

Tablo 6'ya göre katılımcıların bilimsel dergileri takip etme sıklığına, mesleki araştırmaları ve gelişmeleri takip etme sıklığına, teknolojiyi kullanma beceri düzeyine, mesleğini sevme derecesine göre KDÖ'den aldıkları toplam puan farklılaşmaktadır ($p < 0,01$).

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için KDUÖ toplam puanlarının varyanslarına bakılmıştır. KDUÖ toplam puanlarının varyanslarının homojen olduğu anlaşıldıktan sonra Tukey testi yapılmıştır. Buna göre “Bilimsel dergileri ne sıklıkla takip edersiniz?” sorusuna, hiçbir zaman ile her zaman arasında, 1 puan verenler 3 ve 4, 2 puan verenler 4 puan verenlere göre; “Mesleki araştırmaları ve gelişmeleri ne sıklıkla takip edersiniz?” sorusuna, hiçbir zaman ile her zaman arasında, 1 puan verenler 3 ve 4, 2 puan verenler 3 ve 4 puan verenlere göre; “Teknolojiyi kullanma beceri düzeyiniz nedir?” sorusuna çok kötü ile çok iyi arasında 2 ve 3 puan verenler 4 puan verenlere göre; “Mesleğinizi ne derece severek yapmaktasınız” sorusuna hiç sevmeyerek yapıyorum ile çok severek yapıyorum arasında 1 puan verenler 4 puan veren katılımcılara göre KDUÖ'den aldıkları toplam puan anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Çeşitli İfadelere Verdikleri Cevaba göre KDUÖ'den Aldığı Toplam Puanların Analizine İlişkin Bilgiler.

İfade	Cevap	N	\bar{x}	σ	t	p
Daha önce bilimsel bir araştırma yaptınız mı?	Evet	223	120,39	21,88	3,025	0,003*
	Hayır	80	111,80	21,54		
Yeniliklere ne kadar açıksınız?	3	116	110,55	21,02	-4,874	0,000*
	4	187	122,82	21,46		
Daha önce mesleki gelişim için hizmet içi bir eğitim aldınız mı?	Evet	253	118,60	22,71	0,848	0,397
	Hayır	50	115,70	18,59		
Daha önce mesleki gelişiminiz için özel (ücretli) bir eğitim aldınız mı?	Evet	115	123,60	21,43	3,437	0,001*
	Hayır	188	114,77	21,86		
Süpervizyon sizce gerekli midir?	Evet	283	118,84	21,37	2,155	0,032**
	Hayır	20	107,90	29,25		

* $p < 0,01$ ** $p < 0,05$

Tablo 7'ye göre katılımcıların KDUÖ toplam puanı “Daha önce bilimsel bir araştırma yaptınız mı?” sorusuna verdikleri evet veya hayır cevabına göre, “Yeniliklere ne kadar açıksınız?” sorusuna hiç açık değilim ile çok açığım arasında 3 veya 4 cevabına göre, “Daha önce mesleki gelişiminiz için özel (ücretli) bir eğitim aldınız mı?” sorusuna verdikleri evet veya hayır cevabına göre, “Süpervizyon sizce gerekli midir?” sorusuna verdikleri evet veya hayır cevabına göre anlamlı bir derecede farklılaşmaktadır. Katılımcıların “Daha önce mesleki gelişim için hizmet içi bir eğitim aldınız mı?” sorusuna verdikleri evet veya hayır cevabına göre KDUÖ'den aldıkları toplam puan ise farklılaşmamaktadır.

4. TARTIŞMA

Çalışmaya sağlık alanında en az bir yıldır çalışan sosyal hizmet uzmanları katılmıştır. Katılımcıların 142'si (%46,9) kadın, 161'i (%53,1) ise erkektir. Araştırmaya katılanların cinsiyet

dağılımının, sosyal hizmet uzmanlarının katılımcı olarak yer aldığı bazı diğer çalışmalarda (Özkan ve Kılıç, 2014; Zengin ve Çalış, 2017; Işıkhani, 2018) olduğu gibi birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların KDUÖ toplam puanı cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Alan yazında sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının katıldığı çeşitli çalışmalar incelendiğinde, Özkan (2018)'in tıbbi sosyal hizmet alanında çalışan 235 sosyal hizmet uzmanı ile yaptığı çalışmada katılımcıların cinsiyeti ile yaşam doyumları, benlik saygısı, algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Tekin (2018)'in sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının benlik saygısını incelediği ve 150 katılımcının yer aldığı çalışmada katılımcıların mesleki benlik saygısı ölçeğinden elde edilen toplam puanın cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Aslan Açıkan (2018)'in İstanbul ilinde farklı sosyal hizmet kurumlarında görev yapan 152 sosyal hizmet uzmanının katılımcı olarak yer aldığı çalışmada; katılımcıların cinsiyete göre, duygusal tükenmişlik, düşük kişisel başarı, duyarsızlaşma, içsel doyum ve dışsal doyuma göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Koç (2015)'un 87 sosyal hizmet uzmanı ile yaptığı çalışmada; katılımcıların cinsiyete göre sosyal hizmet uzmanlarının sosyal sorun çözme envanterinden aldıkları puan ortalamasının anlamlı derecede farklı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aydın Aslan (2015)'in Türkiye genelinde sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapmakta olan 117 tıbbi sosyal hizmet uzmanı ile gerçekleştirdiği çalışmada tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının sosyal sorun çözme becerilerinin tüm alt boyutlarında cinsiyet açısından istatistiksel anlamda herhangi bir fark bulunamadığı belirtilmektedir. Pehlivan ve Öztaş (2018)'in, 232 sağlık çalışanının katıldığı araştırmada erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre kanıta yönelik uygulamalara ilişkin tutumları daha yüksek olduğu; Evcimen ve Ayyıldız (2019)'in, hemşirelik bölümünün son sınıfında okuyan 143 öğrencinin katıldığı çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarında daha yüksek puan aldığı bulgusuna ulaşıldığı belirtilmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada alan yazında yer alan çalışmalara benzer bir biçimde KDUÖ'den alınan puanlar biyolojik cinsiyete göre anlamlı bir biçimde değişmemektedir.

KDUÖ'den alınan toplam puan medeni duruma göre farklılaşmamaktadır. Alan yazında yer alan ve sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının katılımcı olarak yer aldığı diğer çalışmalara bakıldığında, Tekin (2018) mesleki benlik saygısının, Aydın Aslan (2015) sosyal sorun çözme becerilerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmada medeni duruma ilişkin elde edilen bulgu, alan yazında yer alan bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada katılımcıların KDUÖ'den elde edilen toplam puanların medeni duruma göre farklılaşması hali hazırda beklenen bir durum değildir. Medeni durumun KDU etkileyecek bir değişken olmadığı, medeni duruma göre araştırma becerisinin, mesleki başarının değişiklik göstermesinin beklenemeyeceği değerlendirilmiştir. KDU ile ilgili diğer disiplinlerde yapılan çeşitli çalışmalarda elde edilen bulgular bu beklentiyi desteklemektedir. Daştan ve Hintistan (2018)'in dahiliye kliniklerinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını incelediği ve 64 hemşirenin katıldığı

çalışmada katılımcıların tutumlarının medeni duruma göre farklılaşmadığı, Yılmaz vd. (2018)'nin 200 hemşirenin katıldığı ve hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, katılımcıların Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldığı toplam puan ortalamaları medeni duruma göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmaya katılanların eğitim durumuna göre (lisans veya lisansüstü) KDUÖ toplam puan ve alt puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Yine katılımcıların lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders alıp almadığına göre ve lisans eğitiminde mezun olunan üniversitenin eğitim türüne (Açıköğretim/ Uzaktan Eğitim veya Örgün Eğitim) göre KDUÖ'den alınan puanlar istatistiki olarak farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılanların 93'ü lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders aldığını belirtirken 210'u lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders almadığını belirtmiştir.

Sosyal hizmet 20. yy'dan itibaren kanıtlarla desteklenerek gelişen bir bilim dalı ve meslek olmuştur (Tuncay, 2016). Sosyal hizmetin dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkışı nispeten oldukça yenidir. Son yıllarda sosyal hizmette ve psiko-sosyal disiplinlerde yaygın olarak kullanılan bir terim olan KDU da oldukça yeni bir paradigmadır (Howard vd., 2003; Adams vd., 2009; Özkan ve Gökçearsan Çifci, 2012). Alan yazında yapılan araştırmalarda KDU konusunu ele alan ve sosyal hizmet açısından inceleyen, irdeleyen az sayıda Türkçe kaynak bulunmaktadır. Yurtsever ve Altıok (2006)'un yaptığı bir araştırmada "Kanıta Dayalı Uygulama" anahtar kelimesi kullanılarak Medline veri tabanında yapılan aramada 1989-1993 yılları arasında herhangi bir yayın elde edilmezken, 1994 yılında 1, 1995 yılında 6, 1997 yılında 62, 1998 yılında 64, 1999 yılında 104 ve 2000 yılında ise 110 yayına ulaşıldığı belirtilmektedir. Ülkemizde kanıta dayalı uygulamanın yeni gelişen ve yayınlara yeni giren bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Yöntem itibarıyla kökleri oldukça eskilere dayanan KDU'nun bugünkü anlamıyla kavramlaşması ve kullanılması oldukça yenidir (Bayın Donar ve Akbulut, 2012). Sosyal hizmet meslek ve disiplini için de KDU oldukça yeni bir yaklaşımdır (Mullen vd., 2007; Adams vd., 2009; Teater ve Chonody, 2018). Elde edilen bulgular KDU'nun dünyada ve Türkiye'de sosyal hizmet alanında yeni bir yaklaşım olması, KDU'nun lisans ve lisansüstü eğitimlerde yeterince yer almaması ve KDU'nun net bir biçimde anlaşılabilmesi ve/veya bilinmemesi ile ilişkili olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca gruplar arasında istatistiki olarak anlamsal farkın çıkmaması da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Türkiye'de sosyal hizmet bölümlerine ait müfredatlar incelendiğinde KDU yaklaşımının müfredatlarda hemen hemen hiç yer almadığı görülmektedir. Türkiye'de, gelişmiş örneklerdeki sosyal hizmet eğitimi ve uygulamaları geriden takip edilmektedir (Şahin Taşgın, 2019). KDU'nun henüz sosyal hizmet müfredatında yer almaması bu durumu destekler niteliktedir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada araştırmaya katılanların yaşı ile KDUÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir. Yine katılımcıların yaşı ile KDU arasında bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Yaş ile benzer bir değişken olabileceği düşünülen

meslekte çalışılan süre değişkeni için de benzer bulgular elde edilmiştir. Araştırmaya katılanların meslekte çalıştıkları süre ile KDUÖ toplam puanı arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki bulunmaktadır. Bu durum KDU'nun zamanla, kendiliğinden öğrenilmediğini vurgulamaktadır. Elde edilen bulguların KDU'nun bilgi ve beceri niteliklerinin önemine vurgu yaparak bu niteliklerin yaşla ve mesleki deneyimle ilişkisi olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin etkili soru sorma, etkili tarama yaparak alan yazına ulaşma, kanıtlar hiyerarşisi oluşturma becerilerine sahip olmasının KDU için gerekli olduğu belirtilmiştir. Sosyal hizmet eğitiminin bu gibi becerileri öğretmeye ve geliştirmeye yönelik olarak verilmesi, KDU için bir gereklilik oluşturmaktadır. (Polat, 2007). Bu durumda öğrenilmeyen KDU'nun deneyim ile gelişmeyeceği de belirtilebilir. Mesleki eğitim esnasında KDU'nun gerektirdiği becerileri kazanamayan bireylerin daha sonra bu becerileri kendiliğinden öğrenmesi mümkün olmadığı değerlendirilebilir. KDU'nun benimsenmesinde, kullanılmasında ve öğrenilmesinde eğitimin, becerilerin ve bilginin son derece önemli olduğu sonucuna da varılmaktadır.

Yapılan bu çalışmada “Mesleki bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda en çok kimden/nereden destek alırsınız?” sorusuna katılımcıların %68,6'sı meslektaşlarından, %17,8'i bilimsel dergilerden veya makalelerden, %9,2'si internetten, %2,6'sı diğer arkadaşlarından, %1'i üniversite hocalarından, %0,7'si ise amirlerinden cevaplarını verdikleri görülmektedir. KDU açısından mesleki bilgiye ihtiyaç duyan sosyal hizmet uzmanlarının bilimsel dergilerden veya makalelerden destek almasının meslektaşlarından destek almasına göre daha fazla önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca bilimsel dergilerden veya makalelerden destek alan sosyal hizmet uzmanlarının KDU'yu daha fazla kullandığı sonucuna da ulaşılmaktadır. Mesleki kararların iyi bir biçimde verilmesi için sosyal hizmet uzmanları bilgiye ihtiyaç duyarlar (Özkan ve Gökçearsan Çifci, 2012). Gerçekleştirilen bu çalışmada sosyal hizmet uzmanlarının mesleki bilgiye ihtiyaç duyduklarında daha çok meslektaşlarından ve diğer arkadaşlarından destek aldıkları, bilimsel dergilerden, makalelerden ve internetten daha az faydalandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun alan yazında yer alan diğer kaynaklarla benzer olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, kanıta dayalı bilgiler, değil meslektaşları veya süpervizörlerin deneyimlerini, sezgilerini veya tavsiyelerini tercih etme eğilimindedirler (Edmond vd., 2006; Mullen ve Bacon, 2006; Proctor, 2006; Weissman vd., 2006'den aktaran Rice vd., 2010). Sosyal hizmet uzmanlarının yürüttükleri uygulamaları, daha çok süpervizörlerinin ve meslektaşlarının tavsiyelerine, kişisel deneyimlerine ve teoriye dayandırdıkları belirtilmektedir (Polat, 2007).

Berkün (2010)'ün sosyal hizmet uzmanlarının çalışma hayatında karşılaştıkları mesleki sorunlar belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada, sosyal hizmet uzmanlarının birçok kurumda bilimsel ve mesleki kaynakların oldukça sınırlı olduğunu belirterek çalışanların faydalanabileceği kütüphanelerin olmadığını ifade ettiğini belirtmektedir. Yine aynı çalışmada, araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlar, mesleki ve bilimsel yayınları kendi imkanları ile takip ettiklerini belirterek alan yazında özellikle Türkçe kaynakların az olmasından dolayı sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bağcı (2015)'nın sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygulamalarına yön veren iş yerindeki informal

öğrenmelerine ilişkin görüşlerinin ne olduğunu; bunların nasıl ve hangi yollarla gerçekleştiğini ve nelerden etkilendiğini anlamaya yönelik yaptığı araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanları, meslekleriyle ilgili güncel gelişmeleri takip etmek için yeterli kaynak bulunmadığını ve Türkiye’de sosyal hizmet alanıyla ilgili yeterli yayın yapılmadığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanlar alanlarıyla ilgili güncel gelişmeleri daha çok internet kaynaklarından takip ettiklerini ve meslektaşları arasından, internet tabanlı kurulan iletişim ortamları aracılığıyla öğrenme ihtiyaçlarını gidermeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının kendilerinden daha deneyimli olan meslektaşlarından destek aldıkları belirtilmiş ve bunun önemli bir informatik öğrenme ortamı yarattığının düşünüldüğü belirtilmiştir. Sosyal hizmet uzmanları, zaman zaman sorun yaşansa da birbirleriyle etkileşime geçerek bilgi ve deneyim alışverişine dayanan bir öğrenme ortamında çalışmaktadırlar. Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanlarının idarecileri yeterli bir öğrenme kaynağı olarak görmediklerinin anlaşıldığı ifade edilmektedir.

KDU yaklaşımının benimsenmesi, sosyal hizmet eğitiminde kullanılması, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının ifade ettikleri bilgi ve kanıt ihtiyacını gidermesi beklenir. Bu açıdan KDU, araştırma ve uygulama arasındaki boşluğun kapatılmasını destekler niteliktedir. KDU’nun benimsenmesi, mesleki uygulamaların araştırmalara yansımaya katkı vereceği öngörülebilir. Sosyal hizmetin bilimsel yönüne katkı sağlayacak bu durum aynı zamanda uygulamaların da daha fazla bilimsel temel üzerine inşa edilmesini gerektirecektir. Dolayısıyla elde edilen bulgular ve alan yazından elde edilen bilgiler birlikte değerlendirildiğinde kanıta dayalı uygulamanın Türkiye’de yerini alması için önemli gerekçelerin ortada olduğu sonucuna varılmaktadır.

Sosyal hizmet bilgi, beceri ve değer temeli üzerine inşa edilen bir meslek ve disiplin olarak karşımızda durmaktadır. Sosyal hizmetin temelinde yer alan bilimsel bilginin mesleki müdahale esnasında doğru kararlar verilerek müracaatçıların iyilik halinin geliştirilmesindeki rolü de büyüktür. Sosyal hizmetin bilgi temeli geniş olsa da nitelikli sosyal hizmet uygulamaları için değişen toplumsal ve sosyal düzen içerisinde bu bilgilerin güncellenmesi veya yeni bilgilere ihtiyaç duyulması kaçınılmazdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, bir yaklaşım olarak kabul edilen ve mesleki karar verme sürecinde elde edilen en iyi kanıtlardan, deneyimlerden ve müracaatçının isteklerinden faydalanan, KDU’nun ortaya konması, sosyal hizmet mesleğinin niteliği için de bir gereklilik oluşturmaktadır.

Katılımcıların bilimsel dergileri ve mesleki araştırmaları, gelişmeleri takip etme sıklığı arttıkça KDU toplam puan ortalamaları artmaktadır. Bilimsel dergilerin ve mesleki gelişmelerin takip edilmesi KDU açısından önemli bir değişken olarak gözükmektedir. Katılımcıların daha önce bir bilimsel araştırma yapıp yapmamalarına göre KDU toplam puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşması ve daha önce bilimsel araştırma yapanların aldıkları toplam puan ortalamalarının daha yüksek olması da KDU’da bilimsel araştırmanın öneminin altını çizmektedir. Açık yargılayıcı ve karar vermede kanıtların kullanılmasını mümkün kılan araştırma bilgisi KDU için temeldir. Sosyal hizmet

uzmanlarının kanıtı dayalı uygulamayı ortaya koyabilmeleri için araştırma bulgularını ve yöntemlerini eleştirel bir biçimde değerlendirecek bilgiye sahip olması gereklidir (Özkan ve Gökçearsan Çifci, 2012). Kanıt, uygulamanın bilimsel değerlendirmesine dayanan bilgidir. KDU ise konuyla ilgili literatürü araştırma, bu araştırma sonuçlarını değerlendirme ve bunlara dayanarak karar vermeyi içeren bir süreç olarak belirtilmektedir (Şenyuva, 2016). Genellikle kanıtlar bilimsel veri tabanlarında yer alan bilimsel yayınların sonuçları, kitaplar ve makalelerden elde edilen araştırma bulgularıdır. KDU sadece kanıtı göre mesleki kararlar vermek değildir (Polat, 2007). Bilgi, beceri, tutum ve uygulama KDU'nun temel taşlarıdır (Shaneyfelt vd., 2006; AbuRuz vd., 2017). KDU, eleştirel düşünme, nitelikli karar verme süreci, teori ile pratik arasında entegrasyon, uygulama için kanıtlar arayıp bulma gibi birtakım gereklilikleri içermektedir (AbuRuz vd., 2017).

Bilgi, beceri ve değer temeline sahip bir meslek olan sosyal hizmetin özgürleştirici değerlerini kazanmada, bilgisinin sürekli olarak gelişip kabul görmesini başarmada sosyal hizmet araştırması büyük önem kazanmıştır. Sosyal hizmet disiplini için araştırma, en önemli bileşenlerden biridir. Sosyal hizmetin amaçlarını yerine getirmede araştırmaların etkisi son derece önemli bir noktadadır (Selcik, 2017). Erbay (2017)'ın sosyal hizmet uzmanları ile gerçekleştirdiği bir araştırmada da katılımcıların %93,7'sinin mesleki uygulamalarını şekillendirmek açısından araştırma yapmaya ihtiyaç duyduğu belirtilmektedir (Beydili Gürbüz, 2017; Erbay, 2017). Sosyal hizmet uygulamalarında kullanılacak bilgilerin üretimi ve güncel tutulması açısından sosyal hizmet araştırmaları oldukça önemlidir. Farklı özelliklere sahip müracaatçılar ve çok boyutlu sorunlarla mücadele de bunu gerektirmektedir (Buz ve Akçay, 2015).

Müracaatçıların gereksinimlerini karşılayabilecek hizmetleri üretmek, mesleki ve bilimsel kimliğini geliştirmek için mikro, mezzo, makro uygulama düzeylerinde bilgi üretimini sürekli hale getirmesi gereken bir meslek olan sosyal hizmetin gelişimi bu sürekliliğe bağlıdır. Sosyal hizmet bilgisinin üretimi bu açıdan oldukça önemli bir noktadadır. Birey ve bireye ait sorunların karmaşık bir yapıya sahip olması bilgi üretimini ve bilginin güncel tutulmasını gerekli kılmaktadır. Teori ve pratik, uygulamalı meslek ve akademik disiplin arasında bağın kurulmasında bilginin üretilmesi ve bilimsel yayınlar yoluyla paylaşılması önemlidir. Sosyal hizmetin uygulamaya dayalı bir meslek ve akademik disiplin olmasında, kendi bilgisini üretebilmesi ve mesleki uygulamaları bilimsel araştırmalar yoluyla şekillendirmesi etkindir. Tüm bunlar göz önünde tutulduğunda sosyal hizmet araştırmaları sosyal hizmet için hayati bir öneme sahiptir (Tekindal vd., 2019). KDU geleneksel uygulamalardan değil, araştırma bulgularından kök almaktadır (Kocaman, 2003; Karagözoğlu, 2006).

Tuncay (2016) da sosyal hizmet uzmanları kanıtı dayalı –ölçülebilir– uygulamalara ağırlık vermesi ve müdahalelerde araştırma sonuçlarından yararlanması gerektiğini, lisans ve lisansüstü eğitimde niceliksel ve niteliksel araştırma yöntem ve teknikleri üzerine yeterli düzeyde bilgi sahibi olunmasının bir gereklilik olduğunu ifade etmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygulama

becerisine ve uygulamayı değerlendirme becerisine aynı oranda sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sosyal hizmette kanıt temelli oluşturulmuş bilgilere ihtiyaç vardır. Sosyal hizmet mesleğinin gelişmesi ve ilerlemesi mevcut alan uygulamaları gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının bilimsel olarak bilgi elde etmeleri ve mesleğin bilgi temeline, bilimsel tarafına katkı sağlamalarıyla mümkündür. NASW (2008), sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarını ampirik olarak tanımlanmış bilgilere dayandırılması gerektiğini belirtmektedir. Yine sosyal hizmetin amaçları arasında araştırma yapmak ve sonuçlarını paylaşmak bulunmaktadır. Sosyal hizmetin bilgi üretme sorumluluğu bulunan akademik bir disiplin ve meslek olması onun güçlü tarafını oluşturmaktadır (Tekindal vd., 2019). Sosyal hizmet için araştırmalar uygulayıcıların hesap verilebilirliğini artırır, iletişimi geliştirme yönünde uygulayıcılara ve akademisyenlere destek sunar, sınırlı kaynaklara erişim ve bu kaynakların kullanımı konusunda alandakilere kolaylaştırıcı rol oynar (Zengin ve Çalış, 2017). Sosyal hizmetin bilimsel temelini güçlenmesi açısından sosyal hizmet araştırması son derece büyük bir önem taşımaktadır (Beydili Gürbüz vd., 2017).

KDU, araştırma ile uygulama arasındaki uçurumu kaldırılmasını amaçlar (Kocaman, 2003). Kanıta dayalı, bilimsel yöntemlere uygun müdahale ve hizmet modelleri üretilmesi ve uygulanması, sosyal hizmet disiplin ve mesleğinin varlığını devam ettirebilmesi bir zorunluluktur. Bu noktada sosyal hizmet araştırması önemli bir araçtır (Zengin ve Çalış, 2017). Sosyal hizmet eğitiminde teori ve pratik arasındaki ikilem sosyal hizmet uzmanları tarafından çoğu kez vurgulanan bir konudur. Sosyal hizmet uzmanlarının etkili mesleki uygulamalar geliştirebilmeleri açısından kanıta dayalı uygulamalar oldukça önemlidir (Beydili Gürbüz vd., 2017). KDU'nun hesap verilebilirliği, şeffaflığı, insan onuruna saygıyı ve bireyin iyilik halini geliştireceği de belirtilebilir. Bu açıdan sosyal hizmet ve uygulamalarının kanıt temelli ve araştırma sonuçlarına dayalı bir biçimde gerçekleştirilmesi mesleğin niteliğini de arttıran bir unsurdur.

Tüm bu açılardan değerlendirildiğinde ve araştırmada elde edilen bulgular dikkate alındığında sosyal hizmet uzmanlarının bilimsel dergileri takip etmesi, bilimsel araştırma süreçlerine katılması ve kanıta dayalı uygulamanın sosyal hizmette uzmanları tarafından benimsenmesi, kullanılması sosyal hizmetin daha iyi bir noktaya ulaşabilmesi için bir gerekliliktir. Bu bağlamda önemi gün geçtikçe artan kanıta dayalı uygulamanın sosyal hizmet eğitiminde yeterince yer alması, benimsenmesi ve kavranması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu araştırmada KDU için bilimsel dergilerin takip edilmesi, mesleki araştırmaların ve gelişmelerin takip edilmesi ve bilimsel araştırma süreçlerinde bulunulmasının oldukça önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların teknolojiyi kullanma beceri düzeyine göre KDU toplam puan ortalamaları anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Teknolojiyi kullanma düzeyi arttıkça KDU ölçeğinden alınan

toplam puan ortalaması yükselmektedir. Teknolojiyi kullanma becerisi kanıta dayalı uygulamanın kullanılmasında önemli bir beceri ve gereklilik olarak karşımızda durmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının rolleri yaşanan teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişmektedir. Bu değişime ayak uydurabilmek ve teknolojiyi uygun şekilde kullanmak için yeni beceriler elde edilmelidir. Teknolojideki gelişmeler meslekleri de etkilemektedir. Teknolojik gelişmeler ve değişimler bireylerin, mesleklerin ve kurumların değişimini de gerektirmektedir (Ege ve Altındağ, 2018). Dolayısıyla sosyal hizmet mesleğinin nitelikli bir biçimde ortaya konması, uygulayıcıların teknoloji kullanım becerilerine ne derece sahip olduğuyula ilişkilidir. Aynı zamanda teknolojiyi kullanma becerisi yeni bir yaklaşım olan KDU'yla da doğrudan ilgilidir. Kanıtlara erişim ve araştırma, uygulama becerilerinin gelişimi teknoloji becerileri sahip olunduğu doğrultuda var olmaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni çalışma alanlarında, etkili sosyal hizmet müdahalesinden bahsedebilmek için de teknoloji kullanım becerilerinin güçlü olması gerekliliğinden bahsedilebilir.

KDU, öğrencilerin ihtiyaç duydukları değer ve becerileri, eleştirel değerlendirmeyi ve mesleki hayatları boyunca bilimsel kanıtla ilgili olan uygulamanın dönüştürülmesini öğretmeyi içerir (Howard, vd., 2003'ten aktaran Krysik ve Finn, 2015). Sosyal hizmet uzmanlarına araştırmalara erişim imkânı verdiği için sosyal hizmet eğitiminde araştırma, üretme ve kullanma becerilerin öğretilmesi gerekir (Krysik ve Finn, 2015). Mikro düzeyden makro düzeye kadar birey, aile, grup ya da toplumla olan etkileşimlere odak alan sosyal hizmet mesleği açısından teknolojik ilerlemeler önemlidir. Doğru bilgiye erişebilen, teknolojik bilgi ve beceri konusunda donanıma sahip sosyal hizmet uzmanları yetiştirebilmek için eğitim sisteminin ve eğitim sistemindeki akademisyenlerin uygun donanıma sahip olması gereklidir (Ege ve Altındağ, 2018). Teknolojiyi kullanma becerisinin, KDU'da kanıtlara erişim ve kanıtların üretilmesi açısından önemli olduğu değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular da bu değerlendirmeyi kanıtlar niteliktedir.

Katılımcıların yeniliklere açık olma düzeyi arttıkça KDU toplam puan ortalamaları anlamlı derecede artmaktadır. Yeniliklere açık olma durumu kanıta dayalı uygulamayı destekleyici bir nitelik olarak karşımızda durmaktadır. Katılımcıların mesleklerini severek yapma düzeyi arttıkça KDU toplam puan ortalamaları artmaktadır. Katılımcıların mesleklerini ne kadar sevdiği, kanıta dayalı uygulamayı benimsenmesinde önemli bir etken olduğu görülmektedir. Mesleğini sevmenin kişisel ve mesleki gelişime açık olmakla ilişkili olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla kanıta dayalı uygulamanın gerektirdiği becerilere sahip olunmasında ve yaşam boyu öğrenmenin benimsenmesinde yürütülen mesleğin sevilmesi önemli bir noktada durmaktadır. Mevcut uygulamalardan farklı olarak güncel gelişmelerin ve değişmelerin takip edilmesini, kanıtlara erişilmesini, paylaşılmasını önemseyen KDU'nun benimsenmesi için yürütülen mesleğin sevilmesinin önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Mesleğini ne derece seviyorsunuz ifadesine verilen cevaplara göre KDU ölçeğinden alınan puanların farklılaşması bu değerlendirmeyi destekler niteliktedir.

Katılımcıların daha önce mesleki gelişim için hizmet içi bir eğitim alıp almaması KDU toplam puan ortalamaları açısından anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Hizmet içi eğitimler KDU açısından bir farklılık ortaya çıkarmamaktadır. Buna rağmen katılımcıların daha önce mesleki gelişimleri için özel (ücretli) bir eğitim alanların, almayanlara göre KDU toplam puan ortalamaları anlamlı derecede daha fazladır. Mesleki gelişim için bireylerin kendi istekleri ve bütçeleri doğrultusunda aldığı eğitimlerin KDU açısından bir farklılığı ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu durumun mesleki ve bireysel gelişme isteğinin KDU’da önemli bir yere sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların hizmet içi eğitime katılım oranlarının, özel (ücretli) bir eğitime katılım oranına göre daha yüksek olmasının nedeni hizmet içi eğitime katılımın çalışılan kurum, kuruluş veya birim tarafından zorunlu tutulması olabilir. Hizmet içi eğitimin bireylerin kendini geliştirme isteğini yansıtmadığı belirtilebilir. Bu durumda özel (ücretli) eğitim alan katılımcıların KDU’den aldıkları toplam puanların ortalamaları, almayanlara göre istatistiki olarak anlamlı olması yaşam boyu öğrenme ve mesleki, bireysel gelişimlere açık olmakla ilgili olduğu değerlendirilmiştir. Bu durum, mesleki ve bireysel gelişme isteğinin kanıta dayalı uygulamada önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

KDU’yu ortaya koymak, yaşam boyu devam eden bir süreci içerisinde barındırmaktadır ve sürekli araştırma, eğitim gerektirmektedir (Çavuşoğlu, 2007). KDU yaşam boyu öğrenme motivasyonunu içermektedir (Polat, 2007). KDU’nun sosyal hizmet alanında gelişmesinin sağlanması için bireylere bilgi, beceri, tutum kazandırılması ve bunun güncel bilgilerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu da esasen yaşam boyu öğrenme kavramıyla ilgilidir. Ayrıca sosyal hizmet bilgisinin ve araştırmasının üretilebilmesi için de yaşam boyu öğrenme bir gerekliliktir. Çağı yakalamak, güncel sorunlara etkili müdahale ve uygulama ancak KDU ve yaşam boyu öğrenme ile sağlanabilir. Sosyal hizmet eğitiminin yaşam boyu öğrenmeyi içermesi gerek kanıta dayalı uygulamanın benimsenmesi açısından gerekse sosyal hizmetin nitelikli bir meslek ve disiplin olması açısından bir zorunluluktur.

Katılımcılar süpervizyonu gerekli gördükçe KDUÖ toplam puanlarının anlamlı derece artmaktadır. Bu bulgu süpervizyonun gerekli görülüp görülmemesinin KDU açısından önemli bir noktada olduğu sonucuna götürmektedir. Süpervizyon, sosyal hizmet kurumlarında sosyal hizmet uzmanlarından hizmet alanlar için kalite güvencesi sağlamak ve sosyal hizmet uzmanının becerilerini daha fazla geliştirmesine yardımcı olmak için kullanılan idari ve eğitimsel bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Barker, 2003’ten aktaran Şahin Taşgın, 2019). Türkiye’de süpervizyona yönelik formel bir sistem bulunmamakta, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları çalıştıkları vakaları nasıl ele alacaklarını bilememekte, hizmet verirken hak ihlalleri ve yanlış uygulamalar ortaya konabilmekte ve sosyal hizmetin etik ilkelerine uymayan uygulamalar sergileyebilmektedirler (Şahin Taşgın, 2019).

Süpervizyon sisteminin sosyal hizmet mesleği için bir kontrol mekanizması olmasını sağlayabileceği ve yanlış mesleki uygulamaların ortaya çıkmasını engelleyeceği söylenilebilir. Esasen bu durum KDU’nun varmak istediği amaçlardan bazılarını içinde barındırmaktadır. Süpervizyon

sistemi mesleki uygulamanın kişiselleştirilmesini ve yanlış uygulamayı önleyici niteliktedir. KDU'da mesleki uygulamaların kanıtların kontrolünde gerçekleştirilmesinin amaçlandığı değerlendirildiğinde süpervizyon ve kanıta dayalı uygulamanın bir bütün, birbiriyle eş güdümlü bir şekilde ortaya konması sosyal hizmetin niteliğinin artırılmasında ciddi derecede önemli olduğu belirtilebilir.

Araştırmaya katılanların süpervizyonu gerekli görüp görememesinin esasen yeniliklere açık olma ve mesleki, kişisel gelişmeleri önemseyip önemsemediğiyle ilgili olduğu düşünülmüştür. Bu bağlamda süpervizyonu gerekli gören bireylerin yeniliklere daha açık olduğu mesleki kararlarını ve uygulamalarının doğruluğunu dikkate aldıkları varsayılarak bu durumun da KDU'nun benimsenmesinde ve gelecekte kullanılmasında etkili olacağı değerlendirilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlık alanında en az bir yıldır çalışan sosyal hizmet uzmanlarının katıldığı bu çalışmada katılımcıların KDUÖ'den aldığı toplam puan ortalamaları cinsiyete, medeni duruma, eğitim durumuna (lisans, lisansüstü), lisans eğitimi sırasında kanıta dayalı uygulamayla ilgili bir ders alınıp alınmadığına, yaş ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplara ve çalışma süresi ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan gruplara göre farklılaşmamaktadır. Katılımcıların yaşları ve çalışma süresi ile KDUÖ toplam puanları ve alt boyutları gelecekte kullanım, bilgi, kişisel kullanım toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. "Mesleki bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda en çok kimden/nereden destek alırsınız?" ifadesine "Bilimsel Dergilerden veya Makalelerden" cevabını veren katılımcılar, "Meslektaşlarımdan" cevabını veren katılımcılara göre KDUÖ'den aldıkları toplam puanlar anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Araştırma neticesinde elde edilen bu bulgular göstermektedir ki sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygulamalarda ihtiyaç duydukları bilgiyi daha çok meslektaşlarından almaktadır. KDU açısından olumsuz olan bu duruma ilişkin KDU'nun yaygınlaştırılması ve eğitim müfredatlarında yerini alması önemli bir gerekliliktir. Elde edilen diğer bulgular ise KDU'nun Türkiye'de ele alınırken göz önünde tutulması gereken önemli unsurlar hakkında bilgiler vermektedir. Araştırma bulguları göstermiştir ki KDU'ya yönelik bilgi, tutum ve kullanımı katılımcıların yaşı, çalışma süresi, cinsiyet ve medeni durum gibi değişkenlere göre değişmemektedir. Sosyal hizmet uzmanları açısından mesleki eğitim sırasında öğrenilmeyen KDU, daha sonra öğrenilememektedir. Bu noktada sosyal hizmet eğitiminin KDU önemsemesi ve KDU'ya yer vermesi mesleki uygulamaların kanıtlara dayanması açısından değerlidir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kanıta dayalı uygulamaya yönelik çeşitli değişkenlere ilişkin araştırmaların yapılmasının sosyal hizmet meslek ve disiplinin gelişmesinde önemli bir yere sahip olduğu değerlendirildiğinde mesleki uygulama ve araştırmalarda KDU daha fazla göz önünde tutulmalı, araştırılmalı ve tartışılmalıdır. Kanıta dayalı uygulamaya ilişkin derslerin sosyal hizmet eğitiminde yer

alması mesleki kararları ve uygulamaları daha nitelikli bir yere taşıyacağı değerlendirildiğinde KDU'yla ilgili dersler lisans ve lisansüstü eğitim müfredatında yer almasına ilişkin gerekli tartışmaların başlatılması sosyal hizmette KDU'nun yer alabilmesi için büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- AbuRuz, M. E., Hayeah H. A., Al-Dweik G. ve Al-Akash, H. Y. (2017). Knowledge, attitudes, and practice about evidence-based practice: A Jordanian Study. *Health Science Journal*, 11(2), 1-8.
- Adams, K. B., Matto, H. C. ve LeCroy, C. W. (2009). Limitations of evidence-based practice for social work education: unpacking the complexity. *Journal of Social Work Education*, 45(2), 165-186.
- Adıgüzel, İ. B. (2016). Sosyal çalışma bilgisinin pratiğe dönüşümü: kanıta dayalı uygulama, Cılga İ., Erkul E., Yıldırım B. ve Adıgüzel İ.B. (Ed.), *Sosyal Çalışma ve Sosyal Politika* içinde (100-150.).
- Aslan Açı, B. (2018). *Farklı sosyal hizmet kurumlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları Bilim Dalı, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Aydın Aslan, İ. (2015). *Tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının sosyal sorun çözme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Ankara.
- Bağcı, E. (2015). Sosyal hizmet uzmanlarının iş yerindeki informal öğrenmelere ilişkin görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(1), 89-110.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PEGEM.
- Başer, D., Kırılıoğlu, M. ve Kırılıoğlu Kalaycı, H. İ. (2014). Sosyal hizmet öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi: Selçuk üniversitesi örneği. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(5), 105-20.
- Baştürk, S. ve Taştepe, M. (2013). Evren ve Örneklem. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bayın Donar, G. ve Akbulut, Y. (2012). Kanıta dayalı yaklaşım ve sağlık politikası. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 115-32.
- Berkün, S. (2010). Sosyal hizmet uzmanlarının çalışma hayatında karşılaştıkları mesleki sorunlar: Bursa örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 21(1), 99-109.
- Beydili Gürbüz, E., Adıgüzel, İ. ve Akçay, S. (2017). The experiences of social work students on social work research. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1917-1927.
- Buz, S. ve Akçay, S. (2015). Sosyal hizmet araştırmasında etik. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26 (1), 149-62.
- Çavuşoğlu, H. (2007). Oral mukozit yönetiminde kanıta dayalı hemşirelik. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 27(3), 398-406.
- Çay, M. ve Daşbaş, S. (2020). Kanıta dayalı uygulama ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1514-1546.

- Daştan, B. ve Hintistan, S. (2018). Dahiliye kliniklerinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi: kırsal bölge örneği. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Doğan, İ. ve Puruçuoğlu, E. (2017). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çevresel Farkındalık Seviyeleri ile Çevreye Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21(2), 389-405. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/31710/347501>.
- Ege, A. ve Altındağ, Ö. (2018). Sosyal hizmet akademisyenlerinin teknoloji kullanımlarının incelenmesi. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 18(1), 73-89.
- Erbay, E. (2017). Importance of research in social work practice: a pilot study from Turkey. *Journal of Social Service Research*, 43(3), 395-403.
- Evcimen, H. ve Ayyıldız, N. İ. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe ilişkin tutum ve davranışlarının belirlenmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 141-6.
- Flexner, A. (2001). Is social work a profession? *Research on social work practice*, 11(2), 152-165.
- Gray, M. ve Schubert, L. (2012). Sustainable social work: Modelling knowledge production, transfer, and evidence-based practice. *International Journal of Social Welfare*, 21, 203-214. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2011.00802.x>
- Haşiloğlu, S., Baran, T. ve Aydın, O. (2015). Pazarlama araştırmalarındaki potansiyel problemlere yönelik bir araştırma: kolayda örnekleme ve sıklık ifadedi ölçek maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, (1), 19-28.
- Howard, M. O., McMillen, C. J., ve Pollio, D. E. (2003). Teaching evidence-based practice: toward a new paradigm for social work education. *Research on Social Work Practice*, 13(2), 234-259. <https://doi.org/10.1177/1049731502250404>.
- Işıkhana, V. (2018). Sosyal hizmet uzmanlarının stresle başa çıkma yöntemleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(2), 10-33.
- Kalaycı Kırılıoğlu, H. İ. ve Kırılıoğlu, M. (2021). Sosyal hizmet uzmanlarının engelliliğe ilişkin tutumları ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 771-786. <https://doi.org/10.33417/tsh.875472>
- Karagözoğlu, Ş. (2006). Bilim, bilimsel araştırma süreci ve hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 13(2), 64-71.
- Karger, H. J. (1983). Science, research, and social work: Who controls the profession? *Social Work*, 28(3), 200-205. <https://doi.org/10.1093/sw/28.3.200>
- Kocaman, G. (2003). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2(4), 61-9.
- Koç, S. Ç. (2015). *Sosyal hizmet uzmanlarının sorun çözme becerileri üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kurtuluş, K. (2004). *Pazarlama araştırmaları*. 7. Baskı, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Krysik, J. ve Finn, J. (2015). *Etkili uygulama için sosyal hizmet araştırması*. (Çev. Erbay E.). Ankara: Nika Yayınevi.
- McNeece, C. A., ve Thyer, B. A. (2004). Evidence-based practice and social work. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 1(1), 7-25. https://doi.org/10.1300/J394v01n01_02
- Mullen, E.J., Bledsoe, S. E. ve Bellamy, J. L. (2007). Implementing evidence-based social work practice. *Research on Social Work Practice*, 18(4), 325-38.

- NASW (2008). Code of Ethics of the National Association of Social Workers. Erişim adresi <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=KZmmbz15evc%3D&portalid=0>
- Neuman, W. L. (2009). *Toplumsal araştırma yöntemleri: nitel ve nicel yaklaşımlar*. 1. Cilt, Ankara: Yayınodası.
- Özkan, E. (2018). *Tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının işyerinde sosyal destek algısı, mesleki benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Manisa
- Özkan, Y. ve Gökçearslan Çıfci, E. (2012). Sosyal hizmette kanıta dayalı uygulamalar: sosyal hizmet eğitimi açısından irdelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(1), 149-60.
- Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2013). Ailenin psiko-sosyal destek ihtiyacını karşılamada yeni bir model önerisi: aile sağlığı merkezlerinde aile psiko-sosyal destek birimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(30), 25-40
- Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2014). Çocuk ve aile odaklı sorunların çözümünde okul sosyal hizmet uzmanlarının önemi: uzmanların çocuk ve ailelerle çalışmada sahip oldukları beceriler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 183(183), 397-412.
- Plath, D. (2006). Evidence-based practice: current issues and future directions. *Australian Social Work*, 59(1), 56-72. <https://doi.org/10.1080/03124070500449788>
- Pease, B. (2009). From evidence-based practice to critical knowledge in post-positivist social work. (Ed.), *Critical social work* içinde (ss. 45-57). Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003115304-6/evidence-based-practice-critical-knowledge-post-positivist-social-work-bob-pease>
- Pehlivan, Ş. ve Öztaş, D. (2018). Sağlık personelinin kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. Evşen Nazık, Arslan S. (Ed.), In: *II.Uluslararası Multidipliner Çalışmaları Kongresi* içinde (64). Bildiri Tam Metin Kitabı. Ankara: Akademisyen Kitapevi.
- Polat, G. (2007). Kanıta dayalı sosyal hizmet uygulaması. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 17(3), 34-42.
- Rice, K., Hwang, J., Abrefa-Gyan, T. ve Powell, K. (2010). Evidence-based practice questionnaire: a confirmatory factor analysis in a social work sample. *Advances in Social Work*, 11(2), 158-73.
- Selçik, O. (2017). Sosyal hizmet araştırma etiği: bir sosyal hizmet doktora öğrencisinden yansımalar. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 21-34.
- Shaneyfelt, T., Baum, K. D., Bell, D., Feldstein, D., Houston, T. K., Kaatz, S., Whelan, C. ve Green, M. (2006). Instruments for evaluating education in evidence-based practice: a systematic review. *Jama*, 296(9), 1116-27.
- Shuder (2015). Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı sayıları ve istihdam açısından durumları. Erişim adresi <http://www.shudernegi.org/?pnum=175&pt=T>.
- Şahin Taşgın, N. (2019). Sosyal hizmet süpervizyonu ve Türkiye için öneriler. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), 1005-1032.
- Şenyuva, E. (2016). Nursing education and evidence based practice. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 24(1), 59-65.
- Teater, B. ve Chonody, J. M. (2018). Identifying as an evidence-based social worker: The influence of attitudes, access, confidence, and education. *Social Work Education*, 37(4), 442-57.

- Tekin, M. (2018). Sağlık alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Tekindal, M., Ege, A. ve Erim, F. (2019). Sosyal hizmet bilgisi üretimi: toplum ve sosyal hizmet dergisi incelemesi (1983-2017). *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), 796-813.
- Treweek, S., Oxman, A. D., Alderson, P., Bossuyt, P. M., Brandt, L., Brożek, J., Davoli, M., Flottorp, S., Harbour, R., Hill, S., Liberati, A., Liira, H., Schünemann, H. J., Rosenbaum, S., Thornton, J., Vandvik, P. O., Alonso-Coello, P. (2013). Developing and evaluating communication strategies to support informed decisions and practice based on evidence (DECIDE): protocol and preliminary results. *Implementation science:IS*, 8(6), 1-12. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-8-6>
- Tuncay, T. (2016). Sosyal hizmet müdahalesini araştırmak: uygulama kanıtlarla nasıl güçlendirilebilir? *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 115-30.
- Udo, C., Forsman, H., Jensfelt, M. Ve Flink, M. (2018). Research use and evidence-based practice among swedish medical social workers: a qualitative study. *Clinical Social Work Journal*, 1(8).
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık, 49-50.
- Yılmaz, D., Düzgün, F. ve Dikmen, Y. (2018). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(10), 713-719.
- Yurtsever, S. ve Altıok, M. (2006). Kanıta dayalı uygulamalar ve hemşirelik. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(2), 159-166.
- Zengin, O. ve Çalış, N. (2017). Türkiye’de sosyal hizmet araştırması: son 10 yılda sosyal hizmet anabilim dallarında yazılan tezler üzerine bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1260-73.